

Jaarverslag 2022 Omgevingsberaad Waddengebied

OMGEVINGSBERAAD
Waddengebied

Voorwoord

Ook in 2022 zijn er weer belangrijke stappen gezet richting een bestendige en duurzame toekomst van ons mooie Waddengebied. Dankzij de inzet en passie van alle betrokken partijen is er ook in 2022 vooruitgang geboekt. Als voorzitter ben ik alle betrokkenen daar zeer erkentelijk voor.

2022 was het jaar dat de maatregelen omtrent het Covidvirus niet langer leidend waren. Vergaderingen konden weer fysiek plaatsvinden. Dat is stukken effectiever en ook leuker bovendien. Persoonlijke ontmoetingen geven meer energie, verdieping en betekenis.

Internationale contacten werden verder uitgebouwd. Dat smaakt wat mij betreft naar meer. Een hoogtepunt was de driedaagse reis naar Wilhelmshaven en het eiland Norderney. De expeditie was bedoeld om contacten aan te halen en ons voor te bereiden op de regeringsconferentie maar ook om elkaar beter te leren kennen. In beide opzichten was het een geslaagd werkbezoek.

Een ander hoogtepunt was de Toogdag in Delfzijl. In mijn ogen hebben de ministers Harbers, Van der Wal en Jetten zich van de goede kant laten zien. Ze toonden zich oprecht en op inhoud betrokken bij het Waddengebied en hebben de wil om ingewikkelde problematiek samen met de regio op te pakken en tot een oplossing te brengen.

Het was ook het jaar waarin het Omgevingsberaad Waddengebied echt op de proef is gesteld. Er waren scherpe discussies over de hoofdlijnennotitie voor het Beleidskader Natuur Waddenzee. Ondanks alle verschillen van inzicht is het toch gelukt om hierover een gemeenschappelijk advies uit te brengen. Graag wil ik iedereen die een bijdrage heeft geleverd bedanken.

Drs. A.A.M. Brok
Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied

Hoofdstuk 1   Inleiding.

Voor u ligt het jaarverslag over 2022 van het Omgevingsberaad Waddengebied.

De werkzaamheden van het Omgevingsberaad Waddengebied zijn breed en divers. Centraal in de werkzaamheden staat de advisering aan het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW).

Als we terugkijken op het afgelopen jaar vallen twee zaken vallen meteen op.

Het jaar 2022 is het jaar waarin de banden trilateraal zijn aangehaald. In de maand mei bracht het Omgevingsberaad Waddengebied een werkbezoek aan de trilaterale organisaties in Wilhelmshaven en is het eiland Norderney bezocht. Er zijn afspraken gemaakt voor betere samenwerking met het Wadden Sea Forum. Verder heeft het Omgevingsberaad een advies uitgebracht over de Verklaring van Wilhelmshaven en het Single Integrated Managementplan. Daarnaast is het secretariaat als regeringsdeelnemer eind november aanwezig geweest bij de Trilaterale Regeringsconferentie.

Het was ook het jaar van het Beleidskader Natuur Waddenzee. Er is binnen en buiten het Omgevingsberaad een scherpe discussie gevoerd over de aanpak en de uitgangspunten voor een Beleidskader Natuur Waddenzee. Uiteindelijk hebben de leden een gemeenschappelijk advies hierover uitgebracht en heeft LNV de eerste stappen naar een Beleidskader Natuur Waddenzee gezet maar de verschillende zorgen die zij hebben, zijn daarbij niet weggenomen.

Maar er is meer gebeurd. Dat kunt u verder lezen in dit jaarverslag.

De opbouw van het jaarverslag is als volgt:

Hoofdstuk 2 en 3 geven een toelichting op de taken en samenstelling van het Omgevingsberaad Waddengebied. De huidige governance is nog relatief onbekend; niet in het minst bij mensen die betrokken zijn bij ontwikkelingen in het Waddengebied zelf.

Hoofdstuk 4 vermeldt de vergaderingen in 2022. Bij hoofdstuk 5 wordt het jaar in vogelvlucht beschreven. Hoofdstuk 6 vermeldt vervolgens de uitgebrachte adviezen. Uiteindelijk brengen de werkzaamheden ook kosten met zich mee. In Hoofdstuk 7 kunt lezen hoe dat zich ontwikkeld heeft.

Hoofdstuk 2   Wat is het Omgevingsberaad Waddengebied?

De leden van het Omgevingsberaad Waddengebied (in het vervolg Omgevingsberaad) bestaan uit maatschappelijke organisaties en gebruikers van het Waddengebied. Overheden nemen als vertegenwoordiger deel aan de vergaderingen. Zowel de leden als de vertegenwoordigers van overheden zijn deelnemers aan het overleg. Het Omgevingsberaad vergadert onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. Het Omgevingsberaad is ingesteld door toenmalig minister van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), mevrouw C. van Nieuwenhuizen en de toenmalige minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevrouw C. Schouten. In 2020 is het Omgevingsberaad gestart met zijn werkzaamheden.

Het Omgevingsberaad is hét platform waar gestructureerde discussies over het Waddengebied worden geïnitieerd en informatie over het Waddengebied wordt uitgewisseld.'

Het Omgevingsberaad werkt vanuit de filosofie dat succesvol beleid alleen tot stand kan komen door gezamenlijke en vroegtijdige participatie van overheden, kennisinstututen en maatschappelijke organisaties.

De rollen van het Omgevingsberaad:

- Het adviesorgaan voor beleid voor het Waddengebied waarbij de adviezen met name gericht zijn op de te nemen besluiten van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW);
- Rijk en regionale overheden gebruiken het Omgevingsberaad voor het bespreken en toetsen van beleidsvoorstellen. Het beraad maakt daarmee onderdeel uit van de beleidsomgeving en kan in die hoedanigheid tevens thema's agenderen in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Te bespreken beleidsvoorstellen zijn behandeld in het Omgevingsberaad Waddengebied en van een advies voorzien.
- De plaats waar Waddenvertegenwoordigers van overheden, maatschappelijke organisaties en de wetenschap elkaar ontmoeten;
- De plek voor gestructureerde discussies over het Waddengebied.

De hoofdfuncties van het Omgevingsberaad Waddengebied:

- advisering over het waddenbeleid;
- agenderen van (actuele) thema's in het Waddengebied;
- aandragen van oplossingen voor Waddenvraagstukken;
- volgen van ontwikkelingen in het Waddengebied;
- beïnvloeden van beleidsvorming en beleidsmakers;
- samenbrengen van partijen in het Waddengebied.

Het realiseren van de hoofddoelstelling voor het Waddengebied en de Waddenzee zoals ze beide zijn geformuleerd in de Agenda voor het Waddengebied 2050 staan in onze advisering centraal.

Hoofdstuk 3 Samenstelling en vergaderingen Omgevingsberaad Waddengebied, Vooroverleg en het Secretariaat Omgevingsberaad.

In dit hoofdstuk staat de samenstelling van het Omgevingsberaad, het Vooroverleg en het secretariaat. Verder staat in dit hoofdstuk een overzicht van de vergaderingen en de andere bijeenkomsten van het beraad.

Samenstelling Omgevingsberaad Waddengebied (31 december 2022¹):

Samenstelling Omgevingsberaad Waddengebied 	
Naam	Functie
de heer A.A.M (Arno) Brok	voorzitter
Mevrouw M. (Manon) Tentij	lid namens de natuur- en milieuorganisaties
Mevrouw J. (Jorien) Bakker	lid namens de natuur- en milieuorganisaties
De heer H. (Harm) Post	lid namens de zeehavens
Mevrouw T. (Tineke) de Vries	lid namens de landbouw
De heer A. (Addy) Risseeuw	lid namens de visserijorganisaties
De heer R. (Rob) Leemans	lid namens recreatie en toerisme
Mevrouw C.J.M. (Katja) Philippart	lid namens de wetenschap
Mevrouw N. (Nanou) Beekman	vertegenwoordiger namens het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W)
Mevrouw E.H.S. (Liz) van Duin	vertegenwoordiger namens het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV)
Mevrouw M. (Mariëlle) Hetem	Vertegenwoordiger namens het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK)
De heer A. (Anko) Hoogerwerf	vertegenwoordiger namens de Stuurgroep Waddenprovincies
Mevrouw I. (Ineke) van Gent	vertegenwoordiger namens het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden
De heer P. (Paul) Schoute	vertegenwoordiger namens Vereniging van Waddenzeegemeenten
De heer O. (Oeds) Bijlsma	vertegenwoordiger namens de betrokken waterschappen
Mevrouw M. (Marre) Walter	Vertegenwoordiger namens de Beheerautoriteit Waddenzee

Nieuwe deelnemer in het Omgevingsberaad

Energievoorziening en delfstoffenwinning in en rond het Waddengebied is een terugkerend thema in de vergaderingen van het Omgevingsberaad Waddengebied. Begin 2022 is daarom besloten om het ministerie van EZK plaats te laten nemen in het Omgevingsberaad. Mevrouw Van Hetem vertegenwoordigt het Ministerie van EZK sinds dat moment.

Een aantal wisselingen bij de deelnemers in het Omgevingsberaad

Mevrouw Tentij en mevrouw Bakker zijn het afgelopen jaar toegetreden namens de natuurorganisaties. Zij volgen de heren Kok en Wouters op. Mevrouw Tentij is gedurende haar afwezigheid vervangen door Marco Glastra en Henk de Vries.

Mevrouw Walter is sinds begin 2022 de vaste vertegenwoordiger van de Beheerautoriteit Waddenzee in het Omgevingsberaad Waddengebied. Zij is mevrouw Wijshake opgevolgd.

¹ In bijlage 1 zit een overzicht van de plaatsvervangers

De heer Hoogerwerf is de heer Biermann opgevolgd als vaste vertegenwoordiger van de Stuurgroep Waddenprovincies.

Vooroverleg Omgevingsberaad Waddengebied

Voorafgaand aan de vergaderingen van het Omgevingsberaad Waddengebied vergadert het Vooroverleg Omgevingsberaad Waddengebied (VOO). In het VOO wordt de agenda van het Omgevingsberaad Waddengebied bepaald, maar ook de bedoeling en de specifieke aandachtspunten van agendapunten worden hier doorgesproken. In bijlage 2 staat een overzicht van de deelnemers aan het Vooroverleg.

Samenstelling secretariaat Omgevingsberaad Waddengebied

Samenstelling secretariaat		
Naam	Functie	
De heer R.R. (Ruud) de Jong	Directeur-secretaris	
De heer H.J. (Hugo) Eekhof	Adjunct secretaris	
Mevrouw H. (Hannelore) Strik	Strategisch adviseur	
Mevrouw I. Elgersma	Managementassistent	

Wisselingen bij het secretariaat van het Omgevingsberaad Waddengebied

Eind 2022 is mevrouw Leemeijer gestopt als managementassistent bij het secretariaat van het Omgevingsberaad Waddengebied. Ze is opgevolgd door mevrouw Elgersma.

Hoofdstuk 4 Bijeenkomsten Omgevingsberaad Waddengebied

Het afgelopen jaar heeft het Omgevingsberaad zeven keer vergaderd. Daarnaast zijn de leden van het Omgevingsberaad tijdens de zomer één keer informeel samengekomen om over het Beleidskader Natuur Waddenzee van gedachten te wisselen en met elkaar te onderzoeken of de verschillende opvattingen over het doel en de aanpak van dit Beleidskader te verenigen zijn.

Het Omgevingsberaad vindt het van belang snel in te kunnen spelen op de actualiteit en om te kunnen onderzoeken of er over bepaalde ontwikkelingen geadviseerd moet worden. Dat heeft geleid tot een aantal extra bijeenkomsten. Deze extra bijeenkomsten waren gericht op het Beleidskader Natuur en op de vergaderingen van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW).

Overzicht van de vergaderingen van het Omgevingsberaad Waddengebied in 2022

Overzicht vergaderingen 2022			
Datum	Tijdstip	Bijeenkomst	Locatie
10 februari	09.00 – 11.30 uur	Reguliere vergadering	Digitaal vanuit Huis voor de Wadden
05 april	16.00 – 17.00 uur	Extra vergadering ter voorbereiding op de BOW- vergadering 13 april 2022	Digitaal vanuit GS-zaal Provinciehuis Leeuwarden
1 juni	09.30 – 11.00 uur	Extra vergadering ter voorbereiding op de BOW-vergadering 20 juni 2022	Digitaal vanuit Huis voor de Wadden
11 juli	10.00 – 12.00 uur	Gesprek leden Omgevingsberaad Waddengebied Beleidskader Natuur	Provinciehuis Leeuwarden
29 augustus	16.00 – 17.00 uur	Extra bijeenkomst over Beleidskader Natuur	Digitaal vanuit GS-zaal Provinciehuis Leeuwarden
15 september	10.00 – 12.30 uur	Reguliere bijeenkomst	Huis voor de Wadden Leeuwarden
10 november	10.00 – 12.30 uur	Reguliere bijeenkomst	Huis voor de Wadden Leeuwarden
23 november	15.00 – 16.00 uur	Extra vergadering ter voorbereiding op de BOW vergadering van 8 december 2022	Digitaal vanuit GS-zaal Provinciehuis Leeuwarden

Andere bijeenkomsten Omgevingsberaad Waddengebied:

Toogdag Waddengebied 20 juni 2022

De Toogdag 2022 vond plaats in Delfzijl. Centraal in het ochtendprogramma stond de klimaatverandering en de mogelijke gevolgen hiervan voor de kust langs de Waddenzee. In een indrukwekkend betoog, vertelde wetenschapper mevrouw Haasnoot over deze ingrijpende verandering en keek ze meer dan 100 jaar vooruit. De heer Hoekstra van de Waddenacademie sloot daarop aan en bepleitte in zijn verhaal de noodzaak van een andere manier van denken en sturing op ruimtelijke ontwikkelingen in het Waddengebied. Deze beide verhalen onderstreepten het pleidooi van voorzitter Loggen

van het Waddenfonds en voorzitter Brok van het Omgevingsberaad nogmaals de noodzaak van een kustfonds van minimaal 10 miljard tot 2050. In een paneldiscussie is daarop nader ingegaan. In de middag hebben bezoekers en bestuurders kennis kunnen nemen van de ontwikkelingen in Delfzijl. Al met al een geslaagde dag waar hoofd(beleid), hart(betrokkenheid) en hand(projecten) bij elkaar kwamen.

Bijeenkomst Water as Leverage 22 september 2022

Het Omgevingsberaad heeft een informatiebijeenkomst georganiseerd over Water as Leverage (=water als hefboom voor ruimtelijke ontwikkeling). Tijdens deze informatiebijeenkomst, vertelde Waterambassadeur de heer Oving over deze aanpak. Er was nog onvoldoende duidelijk wat deze aanpak precies behelst en of dit van betekenis kan zijn voor het Waddengebied. De rijksoverheid twijfelt aan het belang van dit concept voor het Waddengebied. De regionale overheden denken dat deze meerwaarde er is en willen dit samen met het Programma op weg naar een Rijke Waddenzee zichtbaar maken in een aantal pilots. Het gaat om: Texel voor behoud zoetwater, Terschelling, behoud havenfunctie en Harlingen bij het samenbrengen van drie initiatieven van gemeente, waterschap en provincie. Deze pilots maken duidelijk dat denken langs de lijnen van de aanpak de drie projecten kunnen verrijken en mogelijk zelfs zullen leiden tot een ander invalshoek.

Het Omgevingsberaad is er van overtuigd geraakt dat het zinvol is deze drie pilots uit te voeren. Dan pas kan de werkelijke betekenis van de aanpak Water as Leverage voor het Waddengebied duidelijk worden.

Trilateraal Werkbezoek 11 - 13 mei 2022

In mei is het Omgevingsberaad Waddengebied op werkbezoek geweest in het noordelijk kustgebied van Duitsland. Doel van dit bezoek was het bevorderen van de trilaterale contacten en samenwerking. Het programma van de eerste dag was in het Wereld Erfgoed Centrum in Wilhelmshaven. Er is gesproken met het Common Wadden Sea Secretariat (CWSS), over de concept verklaring van Wilhelmshaven en de diverse projecten van het CWSS. De voorzitter van de Wadden Sea Board, mevrouw prof. Karin Lochte, was digitaal bij dit ochtendprogramma aanwezig. Ook is een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met het Wadden Sea Forum (WSF). Dit "Memorandum of Understanding concerning the cooperation between Wadden Sea Forum and Omgevingsberaad Waddengebied" heeft als doel het versterken van de trilaterale betrokkenheid van stakeholders, het versterken van de adviezen aan de Wadden Sea Board, en daarmee het vergroten van de invloed van de stakeholders. Tijdens de lunch was een informele ontmoeting met een aantal leden van de Advisory Board van het Niedersächsisches Wattenmeer. Het programma in Wilhelmshaven is afgesloten met een rondleiding door het bezoekerscentrum.

De tweede dag is het Duitse Waddeneiland Norderney bezocht. Het programma begon in het Wereld Erfgoed Centrum. De directeur heeft uitleg gegeven over de werkwijze van het natuurcentrum en hoe toeristen en eilanders bij de natuureducatie op het eiland betrokken worden. Onder begeleiding van medewerkers van de lokale toeristenorganisatie is het Omgevingsberaad daarna over het eiland gefietst. Tijdens de fietstocht is een aantal belangrijke plekken op het eiland bekeken. Er was ruimte om over de verschillen met het Nederlandse Waddengebied te spreken. Halverwege de fietstocht is bij de windlocatie van Amprion Offshore uitleg gegeven over hoe in Duitsland met het aanlanden van windenergie van de Noordzee wordt omgegaan. Ter plekke kon bekeken worden hoe een stroomkabel onder het eiland werd aangelegd. Het goede en informatieve bezoek is afgesloten in het mooie Conversationshaus.

Hoofdstuk 5   Het jaar in vogelvlucht

Dit hoofdstuk beschrijft kort de onderwerpen die het afgelopen jaar de revue zijn gepasseerd. Het geeft de breedte aan onderwerpen weer waarover in het Omgevingsberaad Waddengebied gediscussieerd is .

- Aanlanding van windenergie op de Noordzee naar de Eemshaven

Het Ministerie van EZK heeft in 2022 de Nota Reikwijdte en Detailniveau over de aanlanding van kabels richting de Eemshaven opgesteld. Het secretariaat van het Omgevingsberaad heeft een rol gespeeld bij de organisatie van de startbijeenkomsten met stakeholders. Het Omgevingsberaad is op verschillende momenten om advies gevraagd.

Conform het advies van het Omgevingsberaad wordt in deze NRD ook het tracé in het Oostelijk deel van het Waddengebied en de route door de Eems-Dollard meegenomen. Gezien het doel van deze NRD zijn ook de eerder ter discussie staande tracés opgenomen. De komende tijd, bij het opstellen van de MER op basis van deze NRD, zal duidelijk worden op welke gronden welke trace's in aanmerking komen.

- Bereikbaarheid

Het onderwerp bereikbaarheid is een item dat in discussies in het Omgevingsberaad op de achtergrond in 2022 een rol speelde. In 2023 zal dit een vervolg krijgen. Het belang van dit onderwerp nam naar het eind van 2022 steeds meer toe. Door morfologische veranderingen in de Waddenzee wordt namelijk steeds duidelijker dat de bereikbaarheid van de eilanden en de havens langs de Waddenkust onder druk komen te staan.

- Kennishuishouding

We weten veel maar we weten in specifieke gevallen net niet genoeg voor het aanreiken van een handelingsperspectief. Kennis is nodig. Met name de koppeling tussen beschikbare wetenschappelijke kennis en beleidsvorming kan beter. De Waddenacademie gaat als kennisregisseur dit gat opvullen. Het Omgevingsberaad vindt dit een goede zaak en juicht het toe dat het brede spectrum aan beschikbare wetenschappelijke kennis volledig benut wordt.

- Kustfonds

Het Omgevingsberaad heeft samen met de drie waddenprovincies gesteld dat bij het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2016 aandacht moet zijn voor financiering. Op de Toogdag is daarom aandacht besteed aan de noodzaak van een kustfonds voor het Waddengebied. Zoiets kan echter pas aan de orde komen bij een volgende regering. Daarom is het voor de komende tijd van belang om met de opgaven in het Waddengebied aansluiting te vinden bij de rijksfondsen. Regionale overheden spelen daarbij een belangrijke rol met hun Investeringskader Waddengebied en het Waddenfonds. Inmiddels is er brede erkenning voor deze visie. Het ministerie van IenW gaat onderzoek doen naar het Kustfonds En de regionale overheden zijn gesprekken gestart met beheerders van rijksfondsen.

- Gaswinning

De huidige regering heeft uitgesproken dat nieuwe gaswinning in het Waddengebied niet meer mogelijk is. Voor de gaswinninglocatie bij Ternaard is gesteld dat daarvoor de lopende procedure wordt gevolgd. De uitkomst daarvan is leidend voor het wel of niet vergunnen.

Het Omgevingsberaad heeft zich in een advies hierover uitgesproken en is op zich verheugd dat de regering deze stap heeft gezet. Verder heeft zij in dit advies aangegeven dat ook beleidsargumenten uit de Agenda voor het Waddengebied 2050 een rol behoren te spelen bij het wel of niet vergunnen van de gaswinninglocatie Ternaard.

- *Beleidskader Natuur Waddenzee*

Het minister van LNV heeft het initiatief genomen om te komen tot een Beleidskader Natuur Waddenzee. De noodzaak van een dergelijk kader wordt breed herkend. De wijze waarop het proces vorm gegeven was, leidde vanaf de start bij stakeholders echter tot onrust. Het Omgevingsberaad heeft op verschillende momenten inspanningen gepleegd om tot een proces te komen waarbij tijdige betrokkenheid van stakeholders geborgd is. Deze inspanningen richten zich zowel op het gesprek binnen het Omgevingsberaad als ook daarbuiten. Eind december is de Hoofdlijnennotitie Beleidskader Natuur Waddenzee naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarover heeft het Omgevingsberaad een positief advies afgegeven met daarin nog wel de nodige zorgen voor het vervolg.

- *Uitvoeringsprogramma 2021-2026*

De afronding van het Uitvoeringsprogramma verliep in de eerste helft van het jaar moeizaam. In juni lag in het bestuurlijk Overleg Waddengebied het concept uiteindelijk voor. Het Omgevingsberaad vond dit concept nog niet rijp voor vaststelling. Een aantal punten waaronder financiering, de aanpak voor natuurherstel en ontwikkelingen de rol van stakeholders waren nog onvoldoende vorm gegeven. Ook zicht op een goede organisatie voor de uitvoering ontbrak. Het bestuurlijk overleg heeft mede daarom het Uitvoeringsprogramma toen aangehouden. De aangedragen punten zijn in de tweede helft van 2022 uitgewerkt en de richting daarvan als keus voorgelegd in de decembervergadering van het Bestuurlijk Overleg. Op dat moment heeft het Omgevingsberaad positief geadviseerd. Inmiddels is het Uitvoeringsprogramma in een extra bijeenkomst van het Bestuurlijk Overleg in februari 2023 vastgesteld.

- *Jongeren betrekken bij de governance*

Bij het in ontvangst nemen van het manifest "Wadden Balans" na afloop van de Waddenmars is door de heer Slangen aangegeven dat het mooi zou zijn als jongeren een plek krijgen in het Omgevingsberaad Waddengebied en dat hij zich daarvoor gaat inzetten. Hiermee is het secretariaat in overleg met LNV en de Waddenacademie aan de slag gegaan. Er is aansluiting gezocht met het jongeren netwerk dat de Waddenacademie aan het opzetten is. Hiervoor wordt nog een voorstel en advies opgesteld.

Hoofdstuk 6 Adviezen 2022

In 2022 heeft het Omgevingsberaad vijf adviezen uitgebracht. In de tabel hieronder zijn deze op een rij gezet.

Uitgebrachte adviezen in 2022 ²			
1.	Advies gaswinning Ternaard	Minister van Natuur en Stikstof	14 maart 2022
2.	Advies voor de BOW vergadering van 20 juni 2022: - Concept Uitvoeringsprogramma 2021 – 2026. - Single Integrated Management Plan. - Verklaring van Wilhelmshaven). - Rol Waddenacademie als kennis regisseur - Concept aanpak Beleidskader Natuur Waddenzee.	Voorzitter BOW	13 juni 2022
3.	Advies PAWOZ-Eemshaven, concept Reikwijdte en Detailniveau.	Minister Economische Zaken en Klimaat	19 september 2022
4.	Advies Beleidskader Natuur Waddenzee.	Voorzitter BOW	21 september 2022
5.	Advies voor de BOW vergadering van 8 december 2022: – Hoofdpijnenbrief Beleidskader Natuur Waddenzee. Programma Aansluiting Wind op Zee – Eemshaven, Samen Investeren in het Waddengebied. Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021 – 2026).	Voorzitter BOW	5 december 2022

² Alle bovenstaande adviezen en brieven staan op de website van het Omgevingsberaad Waddengebied (www.waddenzee.nl/overheid/omgevingsberaad-waddengebied/adviezen).

Hoofstuk 7 Jaarrekening

In onderstaand tabel is de jaarrekening samengevat. Na deze tabel vindt een toelichting.

Jaarrekening Omgevingsberaad Waddengebied 2022 (in Euro's)		
Uitgaven	Gepland in werkplan	Werkelijke uitgaven
1. Salarissen en vergoedingen (1)		
Directeur-secretaris		
Strategisch adviseur		
Adjunct secretaris		
Management assistent		
Totaal salarissen en vergoedingen	220.819	222.010
2. Huisvesting, kantoor, administratie		
Huisvesting en ICT	25.000	21.589,56
Administratieve dienstverlening werkgever	8.000	8.000
Totaal huisvesting en overige kosten	33.000	29.589,56
3. Toogdag Waddengebied (2)		
Toogdag	35.000	39.330,18
Totaal Toogdag Waddengebied	35.000	39.330,18
4. Advies- en vergaderkosten (3)		
Vergaderkosten, werkbezoeken en themavergaderingen	12.000	23.447,93
Opstellen communicatieplan + uitvoering communicatiewerkzaamheden	10.000	6.810
Betrekken en raadplegen achterban en kosten opstellen advies	20.000	7.600
	42.000	37.857,93
5. Tijdelijke projecten, BTW en onvoorzien		
BTW compensatie	17.000	21.250,21
Onvoorzien	2.181	1.100
Totaal	19.181	22.350,21
Totaal Uitgaven	350.000	351.137,88
Ontvangsten 2022 (3)		
Rijk	120.000	120.000,00
Provincies	134.000	134.000,01
Gemeenten	64.000	63.863,00
Waterschappen	32.000	31.932,00

Inkomsten 2022	350.000	349.795,01
Resultaat 2022		
Kas Omgevingsberaad 2022		
In kas 1-1-2022		12.738,44
Resultaat 2022		- 1.342,87
In kas 31-12-2022		11.395,57

Toelichting op de jaarrekening:

(1) Salarissen

Halverwege 2022 bleek dat er een fout was gemaakt bij de berekening van de kosten voor de directeur-secretaris, de strategisch adviseur en de adjunct secretaris. Dankzij een aanvullende bijdrage van het Ministerie van EZK en de drie Waddenprovincies is dit opgelost. In deze jaarrekening is uitgegaan van deze aangepaste begroting.

(2) Toogdag Waddengebied

De kosten voor de Toogdag Waddengebied bedroegen in totaal € 39.330. Dit is hoger dan was begroot. Dit had te maken met het ontbreken van een geschikte locatie in Delfzijl. Het geschikt maken van de evenementenhal in Delfzijl kostte meer dan vooraf was ingeschat (onder andere door ontbreken van inrichting, aankleding en de techniek). Verder had de organisatie te kampen met naweeën van de lockdowns van het coronavirus. Er waren minder bedrijven beschikbaar die inrichtingen konden leveren. De bedrijven die konden leveren waren daardoor duurder dan ingeschat.

(3) Advies- en vergaderkosten

De overschrijding van dit budget heeft vooral te maken met het drie daagse werkbezoek aan het Noorden van Duitsland. De reguliere vergaderkosten bedroegen het afgelopen jaar ongeveer € 12.000,-. De rest van de middelen is besteed aan het werkbezoek. Gezien de overbesteding op de post 'vergaderkosten, werkbezoeken en thema vergaderingen' is het secretariaat dit jaar terughoudend geweest met bestedingen op de posten communicatie en achterban en advies.

Bijlagen

Bijlage 1: Plaatsvervangers leden Omgevingsberaad Waddengebied

Plaatsvervangers leden Omgevingsberaad Waddengebied	
Naam	Functie
de heer A.A.M (Arno) Brok	voorzitter
De heer M. (Marco) Glastra	lid namens de natuur- en milieuorganisaties
de heer A. (Arjen) Bosch	lid namens de zeehavens
De heer L. (Lammert) Westerhuis	lid namens de landbouw
de heer J. (Jaap) Vegter	lid namens de visserijorganisaties
De heer E. (Eric) Neef	lid namens recreatie en toerisme
de heer P. (Piet) Hoekstra	lid namens de wetenschap
mevrouw. H (Hanneke) Brouwer	vertegenwoordiger namens het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W)
de heer P. (Pieter) van Velzen	vertegenwoordiger namens het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV)
De heer M. (Martijn) Iping	vertegenwoordiger namens de Stuurgroep Waddenprovincies
De heer M. (Michiel) Uitdehaag	vertegenwoordiger namens het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden
de heer Th. (Theo) Meskers	vertegenwoordiger namens Vereniging van Waddenzeegemeenten
de heer B. (Bas) Tammes	vertegenwoordiger namens de betrokken waterschappen
De heer P. (Paul) Rutten	Vertegenwoordiger namens de Beheerautoriteit Waddenzee

Bijlage 2: deelnemende organisaties Vooroverleg Omgevingsberaad Waddengebied (VOO)

- Provincie Noord-Holland
- Provincie Groningen
- Provincie Fryslân
- Ministerie van I&W
- Ministerie van I&W, secretaris Bestuurlijk Overleg Waddengebied
- Ministerie van LNV
- Ministerie van LNV, Beleidsmedewerker Trilaterale Samenwerking Wadden
- Kustgemeenten
- Waddeneilandgemeenten
- Waterschappen
- Recreatie
- Waddenzeehavens
- Visserij
- Landbouw
- Coalitie Wadden Natuurlijk
- Waddenacademie
- Rijkswaterstaat
- Secretaris TBOW
- Beheerautoriteit Waddenzee
- Programma Rijke Waddenzee
- Waddenfonds